

01248/07/FI
WP 136

Lausunto 4/2007 henkilötietojen käsitteestä

Annettu 20. kesäkuuta 2007

Tietosuojatyöryhmä on perustettu direktiivin 95/46/EY 29 artiklalla. Se on riippumaton EU:n neuvota-antava elin, joka käsittelee tietosuojaan ja yksityisyyden suojaan liittyviä kysymyksiä. Sen tehtävät määritellään direktiivin 95/46/EY 30 artiklassa ja direktiivin 2002/58/EY 15 artiklassa.

Työryhmän sihteeristön tehtävistä huolehtii Euroopan komission oikeus-, vapaus- ja turvallisuusasioiden pääosaston linja C (yksityisoikeus, perusoikeudet ja kansalaisuus), toimisto LX-46 01/43, B-1049 Bryssel, Belgia.

Verkkosivusto: http://ec.europa.eu/justice_home/fsj/privacy/index_en.htm

**YKSILÖIDEN SUOJELUA HENKILÖTIETOJEN KÄSITTELYSSÄ KÄSITTELEVÄ TYÖRYHMÄ,
JOKA**

on perustettu Euroopan parlamentin ja neuvoston 24 päivänä lokakuuta 1995 antamalla direktiivillä 95/46/EY¹,

ottaa huomioon kyseisen direktiivin 29 artiklan ja 30 artiklan 1 kohdan a alakohdan ja 3 kohdan sekä 12 päivänä heinäkuuta 2002 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2002/58/EY 15 artiklan 3 kohdan,

ottaa huomioon EY:n perustamissopimuksen 255 artiklan ja Euroopan parlamentin, neuvoston ja komission asiakirjojen saamisesta yleisön tutustuttavaksi 30 päivänä toukokuuta 2001 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1049/2001,

ottaa huomioon oman työjärjestyksensä,

ON ANTANUT TÄMÄN LAUSUNNON:

¹ EYVL L 281, 23.11.1995, s. 31, saatavilla osoitteessa:
http://europa.eu.int/comm/internal_market/en/media/dataprot/index.htm.

I	JOHDANTO.....	3
II	YLEISIÄ HUOMIOITA JA PERIAATTEELLISIA KYSYMYKSIÄ	4
III	"HENKILÖTIEDOT". TIETOSUOJADIREKTIIVIN MUKAINEN MÄÄRITELMÄ	6
1.	ENSIMMÄINEN OSATEKIJÄ: "KAIKENLAISET TIEDOT"	6
2.	TOINEN OSATEKIJÄ: "KOSKEVA"	9
3.	KOLMAS OSATEKIJÄ: "TUNNISTETTU TAI TUNNISTETTAVISSA OLEVA" [LUONNOLLINEN HENKILÖ]	12
4.	NELJÄS OSATEKIJÄ: "LUONNOLLINEN HENKILÖ"	21
IV	MITÄ TAPAHTUU, JOS TIEDOT EIVÄT OLE MÄÄRITELMÄN MUKAISIA?	24
V	PÄÄTELMÄT	24

I JOHDANTO

Tietosuojatyöryhmä on tietoinen siitä, että henkilötietojen käsitettä on tarpeen tarkastella perusteellisesti. EU:n jäsenvaltioiden nykyisistä käytännöistä saatujen tietojen perusteella näyttää siltä, että jäsenvaltioissa ollaan hieman epävarmoja eräistä käsitteen tärkeistä aspekteista ja että niitä koskevat käytännöt vaihtelevat, mikä saattaa haitata nykyisten tietosuojapuitteiden asianmukaista toimintaa eri yhteyksissä. Tämä tietosuojasääntöjen soveltamisen ja tulkinnan kannalta keskeinen havainto vaikuttaa väistämättä syvästi useisiin tärkeisiin seikkoihin, ja se liittyy erityisen läheisesti esimerkiksi identiteetin hallintaan sähköisessä hallinnossa ja sähköisessä terveydenhuollossa sekä radiotaajuustunnisteiden (RFID) yhteydessä.

Tietosuojatyöryhmän lausunnon tavoitteena on saada aikaan yhteinen tulkinta henkilötietojen käsitteestä, tilanteista, joissa kansallista tietosuojalainsäädäntöä sovelletaan, sekä siitä, miten sitä sovelletaan. Henkilötietojen käsitteen yhteisen määritelmän laatiminen merkitsee itse asiassa sen määrittelemistä, mitä tietosuojasääntöjen soveltamisalaan kuuluu ja mitä ei. Määrittelytyön seurauksena tietosuojatyöryhmä luonnollisesti haluaa antaa neuvoja kansallisten tietosuojasääntöjen soveltamisesta tietynlaisissa tilanteissa, joita ilmenee kaikkialla EU:ssa. Näin edistetään sääntöjen yhdenmukaista soveltamista, mikä on tietosuojatyöryhmän keskeisiä tehtäviä.

Tarkastelu tueksi esitetään esimerkkejä EU:n jäsenvaltioiden tietosuojaviranomaisten toiminnasta. Useimpia esimerkkejä on muokattu vain sen verran kuin niiden käyttö tässä yhteydessä edellyttää.

II YLEISIÄ HUOMIOITA JA PERIAATTEELLISIA KYSYMYKSIÄ

Henkilötietojen käsite on määritelty direktiivissä laajasti.

Direktiiviin 95/46/EY (jäljempänä "tietosuojadirektiivi" tai "direktiivi") sisältyvä henkilötietojen määritelmä on seuraava:

"henkilötiedoilla" [tarkoitetaan] kaikenlaisia tunnistettua tai tunnistettavissa olevaa luonnollista henkilöä ("rekisteröity") koskevia tietoja; tunnistettavissa olevana pidetään henkilöä, joka voidaan suoraan tai epäsuorasti tunnistaa, erityisesti henkilönumeron taikka yhden tai useamman hänelle tunnusomaisen fyysisen, fysiologisen, psyykkisen, taloudellisen, kulttuurillisen tai sosiaalisen tekijän perusteella".

On syytä huomata, että määritelmässä kuvastuu EU:n lainsäätäjän tarkoitus antaa "henkilötiedoille" laaja merkitys, mikä näkyy koko lainsäädäntöprosessissa. Komission alkuperäisessä ehdotuksessa todetaan, että "kuten yleissopimuksessa 108, tässä on otettu käyttöön laaja määritelmä, jotta kaikki tiettyyn henkilöön mahdollisesti liitettävät tiedot tulisivat katettua"². Komission muutetussa ehdotuksessa huomautetaan, että "muutetussa ehdotuksessa täytetään parlamentin toive siitä, että 'henkilötietojen' määritelmän olisi oltava mahdollisimman yleisluonteinen, jotta se kattaa kaikki tunnistettavissa olevaa henkilöä koskevat tiedot"³. Myös neuvosto otti huomioon tämän toiveen yhteisessä kannassaan⁴.

Direktiivin säännösten tarkoituksena on suojella yksityishenkilöitä.

Direktiivien 95/46/EY ja 2002/58/EY 1 artiklassa ilmaistaan selvästi niihin sisältyvien säännösten perimmäinen tarkoitus: taata luonnollisten henkilöiden perusoikeuksien ja -vapauksien kunnioittaminen, erityisesti yksityisyydensuojaa koskevan oikeuden kunnioittaminen henkilötietojen käsittelyssä. On hyvin tärkeää ottaa tämä seikka huomioon molempien direktiivien säännöksiä tulkittaessa ja sovellettaessa. Sillä voi olla olennainen merkitys ratkaistaessa, miten direktiivin säännöksiä on sovellettava tiettyihin tilanteisiin, joissa yksilön oikeudet eivät ole vaarassa, ja se voi varoittaa tulkitsemasta näitä säännöksiä niin, että yksilön oikeudet jäävät vaille suojaa.

Direktiivin soveltamisalan ulkopuolelle jää joitakin toimintoja, ja tekstiin on sisällytetty joustoa, jotta kulloiseenkin tilanteeseen löytyy asianmukainen oikeudellinen ratkaisu.

Direktiiviin sisältyvistä laajoista "henkilötietojen" ja "tietojenkäsittelyn" käsitteistä huolimatta se seikka, että johonkin tilanteeseen voidaan katsoa kuuluvan määritelmän mukaista "henkilötietojen käsittelyä", ei yksinään ratkaise, että se kuuluu direktiivin

² KOM (90) 314 lopullinen, 13.9.1990, s. 19 (2 artiklan perustelut).

³ KOM (92) 422 lopullinen, 28.10.1992, s. 10 (2 artiklan perustelut).

⁴ Neuvoston 20 päivänä helmikuuta 1995 vahvistama yhteinen kanta (EY) N:o 1/95, EYVL C 93, 13.4.1995, s. 20.

soveltamisalaan. On otettava huomioon erityisesti direktiivin 3 artikla. Direktiivin 3 artiklassa säädetyissä poikkeuksissa otetaan huomioon yhteisön lainsäädännön soveltamisalan ulkopuolisen toiminnan lisäksi tekninen käsittelytapa (manuaalinen, ei-järjestetty) sekä käytön tarkoitus (luonnollinen henkilö yksinomaan henkilökohtaisessa tai kotitalouttaan koskevassa toiminnassa). Vaikka olisikin kyseessä direktiivin soveltamisalaan kuuluva henkilötietojen käsittely, kaikkia sen säännöksiä ei välttämättä sovelleta jokaiseen tapaukseen. Osa direktiivin säännöksistä sisältää huomattavaa joustoa, jonka tarkoituksena on säilyttää asianmukainen tasapaino yhtäältä rekisteröidyn oikeuksien ja toisaalta rekisterinpitäjien ja sivullisten oikeutettujen etujen sekä mahdollisen yleisen edun välillä. Esimerkkejä tällaisista säännöksistä on 6 artiklassa (tietoja saa säilyttää vain niin kauan kuin on tarpeen), 7 artiklan f kohdassa (etujen tasapaino oikeuttaa tietojenkäsittelyn), 10 artiklan c kohdan ja 11 artiklan 1 kohdan c alakohdan viimeisessä alakohdassa (tiedot on toimitettava rekisteröidylle, kun se on tarpeen hänen kannaltaan asianmukaisen tietojenkäsittelyn takaamiseksi) ja 18 artiklassa (poikkeaminen ilmoittamisvelvollisuudesta), vain muutamia mainitaksemme.

Tietosuojasääntöjen soveltamisalaa ei pidä laajentaa liikaa.

Ei ole toivottavaa, että tietosuojasääntöjä päädytään soveltamaan tilanteisiin, joita niiden ei ole tarkoitus kattaa ja joita varten lainsäätäjät ei ole niitä tarkoittanut. Edellä mainitut 3 artiklan mukaiset käytännön poikkeukset ja johdanto-osan 26 ja 27 kappaleessa olevat selvennykset osoittavat, miten lainsäätäjät on halunnut tietosuoja sovellettavan.

Yksi rajoitus koskee tietojenkäsittelyn tapaa. Kannattaa muistaa, että syynä ensimmäisten tietosuojalakiin säätämiseen 1970-luvulla oli se, että uusi tekniikka sähköisen tietojenkäsittelyn muodossa sallii henkilötietojen saamisen helpommin ja laajemmin kuin perinteiset tietojenkäsittelytekniikat. Direktiivin mukaisella tietosuojalla pyritäänkin suojaamaan sellaiset tietojenkäsittelytavat, joissa "helposti saatavilla" olevien henkilötietojen muodostama riski on tyypillisesti suurempi (johdanto-osan 27 kappale). Henkilötietojen manuaalinen käsittely sisältyy direktiivin soveltamisalaan vain silloin, kun tiedot muodostavat rekisterin osan tai niiden on tarkoitus muodostaa rekisterin osa (3 artikla).

Toisen yleisen rajoituksen direktiivin mukaiselle tietosuojalle muodostaa tietojenkäsittely olosuhteissa, joissa "kohtuullisesti toteutettavissa olevia" keinoja kyseisen henkilön tunnistamiseksi ei todennäköisesti käytetä (johdanto-osan 26 kappale). Tätä käsitellään jäljempänä.

Henkilötietojen käsitteen aiheettonta rajoittamista on myös vältettävä.

Tapauksissa, joissa direktiivin joka ainoan säännöksen mekaanisella soveltamisella näyttäisi ensi näkemältä olevan liian raskaita tai jopa absurdeja seurauksia, on ensin tarkistettava, 1) kuuluuko kyseinen tapaus direktiivin soveltamisalaan, erityisesti 3 artiklan mukaisesti, ja 2) jos se kuuluu direktiivin soveltamisalaan, säädetäänkö direktiivissä itsessään tai sen nojalla annetussa kansallisessa lainsäädännössä tietyissä olosuhteissa poikkeuksista tai yksinkertaistuksista, joilla päästään asianmukaiseen oikeudelliseen ratkaisuun samalla kuitenkin suojaten yksilön oikeudet ja kyseiset edut. On parempi olla aiheettomasti rajoittamatta henkilötietojen käsitteen määritelmän tulkintaa ja huomata, että säännösten soveltamisessa näihin tietoihin voidaan joustaa melkoisesti.

Jäsenvaltioiden tietosuojaviranomaisilla on tässä merkittävä rooli, sillä niiden tehtävänä on valvoa tietosuojalain soveltamista. Tämä tarkoittaa myös oikeudellisten säännösten tulkintaa ja rekisterinpitäjien ja rekisteröityjen opastamista käytännön tilanteissa. Niiden olisi vahvistettava määritelmä, joka on riittävän laaja ennakoimaan kehitystä ja kattamaan kaikki soveltamisalan "varjoalueet", mutta myös tarvittaessa hyödynnettävä direktiivin suomia joustomahdollisuuksia. Itse asiassa direktiivissä kehoitetaan noudattamaan periaatetta, jonka mukaan henkilötietojen käsitettä tulkitaan laajasti ja samalla direktiivin säännöksiä sovelletaan tasapainoisesti.

III "HENKILÖTIEDOT". MUKAINEN MÄÄRITELMÄ

TIETOSUOJADIREKTIIVIN

Direktiivin määritelmä koostuu neljästä pääasiallisesta osatekijästä, joita tarkastellaan tässä asiakirjassa erikseen. Ne ovat seuraavat:

- "kaikenlaiset tiedot"
- "koskeva"
- "tunnistettu tai tunnistettavissa oleva"
- "luonnollinen henkilö".

Osatekijät ovat kietoutuneet toisiinsa tiiviisti ja rakentuvat toistensa varaan. Asian käsittelemiseksi tässä asiakirjassa kutakin osatekijää käsitellään kuitenkin erikseen.

1. ENSIMMÄINEN OSATEKIJÄ: "KAIKENLAISET TIEDOT"

Direktiivin sisältämä termi "kaikenlaiset tiedot" osoittaa selvästi, että lainsäätäjä on halunnut henkilötietojen olevan laaja käsite. Muotoilu edellyttää väljää tulkintaa.

Kun kyseessä on tiedon luonne, henkilötietojen käsite kattaa kaikenlaiset lausunnot ja toteamukset tietystä henkilöstä. Siihen kuuluvat "objektiiviset" tiedot, kuten se, että kyseisen henkilön veressä on tiettyä ainetta. Siihen kuuluvat myös "subjektiiviset" tiedot eli mielipiteet tai arviot. Jälkimmäiset muodostavat huomattavan osan käsiteltävistä henkilötiedoista esimerkiksi pankkialalla, jolla arvioidaan lainanottajien luotettavuutta ("Titius on luotettava lainanottaja"), vakuutuslalla ("Titiuksen ei odoteta kuolevan pian") tai työelämässä ("Titius on hyvä työntekijä ja ansaitsee ylennyksen").

"Henkilötietojen" ei tarvitse olla tosia tai varmennettuja. Tietosuojasäännöissä otetaan itse asiassa huomioon mahdollisuus, että tiedot ovat virheellisiä, ja säädetään rekisteröidyn oikeudesta saada nämä tiedot ja kiistää ne käyttämällä asianmukaisia oikaisutoimia⁵.

Kun on kyse tiedon sisällöstä, henkilötietojen käsite kattaa kaiken tiedon, jolla ilmaistaan mitä tahansa tietoa. Tämä kattaa tietenkin direktiivin 8 artiklassa "arkaluonteisiksi" niiden erityisen arveluttavuuden vuoksi katsotut, henkilökohtaiset tiedot, mutta myös yleisluonteisemmat tiedot. Termi "henkilötiedot" sisältää tiedot,

⁵ Oikaisu voi tapahtua lisäämällä vastakkaisia huomautuksia tai käyttämällä muutoksenhakua tai muita asianmukaisia oikeussuojakeinoja.

jotka koskevat tietyn henkilön yksityis- ja perhe-elämää sanojen varsinaisessa merkityksessä, mutta myös kaikkea hänen toimintaansa, esimerkiksi hänen työsuhteitaan tai taloudellista tai sosiaalista käyttäytymistään koskevat tiedot. Se kattaa siten henkilöitä koskevat tiedot riippumatta kyseisen henkilön asemasta tai siitä ominaisuudesta, jossa hän kulloinkin toimii (esimerkiksi kuluttaja, potilas, työntekijä tai asiakas).

Esimerkki nro 1: Ammatilliset tavat ja käytännöt

Lääkemääräystietoja (esimerkiksi lääkkeen tunnistenumero, nimi, vahvuus, valmistaja ja myyntihinta, uusi vai uusittu resepti, käytön syy, syyt, joiden vuoksi lääkkeen määrääjä kieltää vaihtamisen, lääkkeen määrääjän etu- ja sukunimi tai puhelinnumero) riippumatta siitä, onko ne saatu yksittäisen lääkemääräyksen vai useamman eri lääkemääräyksen tietoja yhdistelemällä, voidaan pitää henkilötietoina, jotka koskevat lääkkeen määrännyttä lääkäriä, vaikka potilaan nimeä ei mainittaisi. Näin ollen tunnistettujen tai tunnistettavissa olevien lääkärien kirjoittamia lääkemääräyksiä koskevien tietojen toimittaminen reseptilääkkeiden valmistajille on direktiivissä tarkoitettua henkilötietojen toimittamista sivullisille.

Tätä tulkintaa tukee myös direktiivin oma sanamuoto. Yhtäältä on otettava huomioon, että yksityis- ja perhe-elämän käsite on laaja, kuten Euroopan ihmisoikeustuomioistuin on täsmentänyt⁶. Toisaalta henkilötietojen suojelua koskevat säännökset eivät rajoitu yksityis- ja perhe-elämän kunnioittamisen laajaan käsitteeseen. On syytä panna merkille, että Euroopan unionin perusoikeuskirjan 8 artiklassa henkilötietojen suoja on vahvistettu itsenäiseksi oikeudeksi, joka on erillinen ja erilainen kuin perusoikeuskirjan 7 artiklassa vahvistettu oikeus yksityis- ja perhe-elämän kunnioittamiseen. Tilanne on sama kansallisella tasolla joissakin jäsenvaltioissa. Tämä on sopusoinnussa 1 artiklan 1 kohdan kanssa, jolla pyritään turvaamaan "yksilöille heidän perusoikeutensa ja -vapautensa ja erityisesti [mutta ei ainoastaan] heidän oikeutensa yksityisyyteen". Direktiivissä viitataan nimenomaisesti henkilötietojen käsittelyyn kodin ja perheen ulkopuolisissa yhteyksissä, esimerkiksi työoikeuden alalla (8 artiklan 2 kohdan b alakohta), tuomioissa, hallinnollisissa sanktioissa tai siviiliprosesseissa (8 artiklan 5 kohta) tai suoramarkkinoinnissa (14 artiklan b alakohta). Euroopan yhteisöjen tuomioistuin⁷ on vahvistanut tämän laajan lähestymistavan.

Kun kyse on tietojen esitystavasta tai välineestä, johon tiedot sisältyvät, henkilötietojen käsite kattaa kaikenlaisessa muodossa olevat tiedot, olivatpa ne aakkos- tai numerojärjestyksessä, graafisessa muodossa, valokuvan muodossa tai esimerkiksi akustisia. Se kattaa paperilla olevat tiedot, mutta myös esimerkiksi tietokoneen muistiin binäärikoodin avulla tallennetut tiedot tai videonauhalla olevat tiedot. Tämä on looginen seuraus siitä, että automaattinen henkilötietojen käsittely on sisällytetty

⁶ Asia Amann v. Sveitsi, Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio 16.2.2000, 65 kohta: "– – termiä "yksityiselämä" ei pidä tulkita ahtaasti. Yksityiselämän kunnioittaminen kattaa erityisesti oikeuden luoda ja kehittää suhteita muihin ihmisiin. Ei myöskään ole olemassa periaatteellista syytä, joka oikeuttaisi työhön tai liiketoimintaan liittyvän toiminnan sulkemisen "yksityiselämän" käsitteen ulkopuolelle (katso asia Niemietz v Saksa, tuomio 16.12.1992, A-sarja, nro 251-B, ss. 33–34, 29 kohta, sekä em. tuomio asiassa Halford, ss. 1015–16, 42 kohta). Laaja tulkinta vastaa myös 28 päivänä tammikuuta 1981 tehdystä Euroopan neuvoston yleissopimuksessa olevaa tulkintaa – –".

⁷ Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen tuomio C-101/2001, 6.11.2003 (Lindqvist), 24 kohta: "Direktiivin 95/46/EY 3 artiklan 1 kohdassa käytetty henkilötietojen käsite pitää sisällään direktiivin 2 artiklan a alakohdassa olevan määritelmän mukaisesti kaikenlaisia tunnistettua tai tunnistettavissa olevaa luonnollista henkilöä koskevia tietoja. Käsite kattaa varmasti henkilön nimen, joka on ilmoitettu yhdessä hänen puhelin-yhteystietojensa tai hänen työsuhteensa tai harrastuksiensa kanssa."

direktiivin soveltamisalaan. Erityisesti tästä näkökulmasta on huomattava, että ääni- ja kuvatiedot ovat henkilötietoja sikäli kuin ne kertovat tietystä henkilöstä. Direktiivin 33 artiklassa oleva erityinen viittaus ääni- ja kuvamateriaalia sisältäviin tietoihin on ymmärrettävä vahvistuksena ja selvennyksenä sille, että tällaiset tiedot todellakin kuuluvat sen soveltamisalaan (edellyttäen, että muut ehdot täyttyvät) ja että direktiiviä sovelletaan niihin. Tämä on itse asiassa looginen oletus artiklan sisällöstä, kun tarkoituksena on arvioida, tarjoaako direktiivi asianmukaiset oikeudelliset ratkaisut näillä aloilla. Asiaa selventää myös johdanto-osan kappale 14 seuraavasti: "*ottaen huomioon tietoyhteiskuntaan liittyvän, kuva- ja äänimateriaalia sisältävien, luonnollisia henkilöitä koskevien tietojen keräämis-, siirtämis-, käsittely-, tallennus-, säilyttämis- ja välitystekniikan tämänhetkisen kehityksen tärkeyden, tätä direktiiviä olisi sovellettava kyseisten tietojen käsittelyyn*". Toisaalta tietojen ei välttämättä tarvitse sisältyä järjestelmälliseen tietokantaan tai tiedostoon, jotta niitä voitaisiin pitää henkilötietoina. Myös sähköisessä asiakirjassa olevaan vapaaseen tekstiin sisältyvät tiedot voidaan katsoa henkilötiedoiksi edellyttäen, että ne täyttävät muut henkilötietojen määritelmän ehdot. Esimerkiksi sähköpostiviesti voi sisältää "henkilötietoja".

Esimerkki nro 2: Pankkiasiointi puhelimitse

Kun pankkiasioita hoidetaan puhelimitse, asiakkaan ääni tallentuu nauhalle hänen antaessaan ohjeita. Näitä nauhalle tallentuneita ohjeita on pidettävä henkilötietoina.

Esimerkki nro 3: Videovalvonta

Videovalvontajärjestelmään tallentuneet kuvat ihmisistä voivat olla henkilötietoja, jos ihmiset ovat tunnistettavissa.

Esimerkki nro 4: Lapsen piirustus

Erään tytön huoltajuutta koskevassa oikeustapauksessa todisteeksi esitetään kuva, jonka tyttö on piirtänyt perheestään neuropsykiatrisen tutkimuksen yhteydessä. Piirustuksesta saa tietoa tytön mielentilasta ja hänen tunteistaan eri perheenjäseniä kohtaan. Sellaisena sitä voitaisiin pitää "henkilötietoina". Piirustuksesta todella ilmenee lasta koskevaa tietoa (hänen psyykinen terveydentilansa), mutta myös tietoa esimerkiksi hänen isänsä ja äitinsä käyttäytymisestä. Vanhemmilla voikin tässä tapauksessa olla mahdollisuus käyttää oikeuttaan saada tämä nimenomainen tieto.

Tässä on syytä mainita erityisesti biometriset tiedot, jotka voidaan määritellä biologisiksi ominaisuuksiksi, fysiologisiksi piirteiksi, ominaispiirteiksi tai toistuviksi toiminnoiksi, jotka ovat sekä yksilöllisiä että mitattavissa, vaikka niiden tekniseen mittaamiseen käytettyihin malleihin liittyy jonkinasteista todennäköisyyttä. Tyypillisiä esimerkkejä biometrisistä tiedoista ovat sormenjäljet, verkkokalvon rakenne, kasvopiirteet, ääni, mutta myös kämmenen muoto, verisuonikuviot tai jopa jokin syvälle juurtunut taito tai muu käyttäytymiseen liittyvä ominaisuus (kuten nimikirjoitus, näppäinkosketus, tietty kävely- tai puhetapa).

Biometrisille tiedoille on ominaista se, että niitä voidaan pitää sekä tiettyä henkilöä koskevan tiedon *sisältönä* (Titiuksella on nämä sormenjäljet) että *yhdyssiteenä*, joka liittyy tietyn tiedon tiettyyn henkilöön (tätä esinettä on koskettanut joku, jolla on nämä sormenjäljet, ja nämä sormenjäljet ovat samat kuin Titiuksen; tätä esinettä on siis koskettanut Titius). Ne voivat siten toimia "tunnisteina". Koska biometriset tiedot

yhdistyvät ainutlaatuisella tavalla tiettyyn henkilöön, niiden avulla voidaankin tunnistaa henkilöitä. Myös DNA-tiedot, joiden avulla saadaan tietoa ihmiskehosta ja henkilö voidaan tunnistaa yksiselitteisesti ja ainutkertaisesti, ovat samalla tavalla kaksitahoisia.

Ihmisten kudoksenäytteet (esimerkiksi verinäyte) ovat lähteitä, joista biometrisiä tietoja saadaan, mutta ne eivät itsessään ole biometrisiä tietoja (esimerkiksi sormenjälki on biometristä tietoa, mutta sormi sinänsä ei ole). Siksi tietojen erottaminen näytteistä on henkilötietojen kokoamista, joka kuuluu direktiivin soveltamisalaan. Kudoksenäytteiden keräämiseen, varastointiin ja käyttöön saatetaan soveltaa muita säännöksiä⁸.

2. TOINEN OSATEKIJÄ: "KOSKEVA"

Tämä määritelmän osatekijä on ratkaiseva, sillä on erittäin tärkeää selvittää, millä suhteilla ja yhteyksillä on merkitystä, ja miten ne erotetaan toisistaan.

Yleisesti ottaen tietojen voidaan katsoa "koskevan" henkilöä, kun ne *kertovat* hänestä.

Tällainen suhde on usein helposti todettavissa. Esimerkiksi työntäjän henkilöstöosaston tiedostoihin kirjatut henkilötiedot "koskevat" selvästi tätä henkilöä työntekijänä. Sama koskee henkilön potilastietoihin sisältyviä tietoja hänelle tehdyn lääketieteellisen tutkimuksen tuloksesta, tai henkilön kuvaa hänestä tehdyssä videohaastattelussa.

Voidaan kuitenkin ajatella monia muita tilanteita, joissa ei aina yhtä itsestään selvästi kuin edellä mainituissa tapauksissa voida päätellä, "koskeeko" tieto kyseistä henkilöä.

Joissakin tapauksissa ilmaistut tiedot koskevat ensisijaisesti tavaroita, eivät henkilöitä. Yleensä tavarat kuuluvat jollekulle tai henkilöt voivat vaikuttaa niihin jollain tavalla tai ne voivat vaikuttaa heihin. Ne voivat olla tavalla tai toisella fyysisesti tai maantieteellisesti henkilöiden tai muiden tavaroiden läheisyydessä. Tällöin voidaan vain epäsuorasti päätellä, koskeeko tieto kyseisiä henkilöitä vai tavaroita.

Esimerkki nro 5: Talon arvo

Tietyn talon arvo on tieto, joka koskee tavaraa. On ilmeistä, ettei tietosuojasääntöjä sovelleta silloin, kun tietoa käytetään vain kuvaamaan tietyn alueen kiinteistöjen hintatasoa. Joissakin tilanteissa tällaista tietoa voidaan kuitenkin pitää henkilötietona. Talo on omistajansa omaisuutta ja sellaisena sitä käytetään esimerkiksi perusteena määriteltäessä omistajan verovelvollisuutta. Tässä yhteydessä talon arvoa on kiistatta pidettävä henkilötietona.

Samalla tavoin voidaan analysoida tietoja, jotka koskevat ensisijaisesti prosesseja tai tapahtumia, esimerkiksi sellaisen koneen toimintaa, joka edellyttää ihmisen toimenpiteitä. Joissakin tilanteissa tällaisen tiedon voidaan katsoa "koskevan" henkilöä.

Esimerkki nro 6: Auton huoltotiedot

Automekaanikon tai -korjaamon ylläpitämät auton huoltotiedot sisältävät tietoja autosta: matkamittarilukeman, huoltotarkastusten päivämäärät, tekniset ongelmat ja

⁸ Euroopan neuvoston ministerikomitean suositus Rec (2006) 4 jäsenvaltioille, annettu 15 päivänä maaliskuuta 2006, ihmisistä peräisin olevan biologisen materiaalin tutkimuksesta.

kunnon. Tiedot liitetään tiettyyn rekisteri- ja moottorinumeroon, jotka puolestaan voidaan yhdistää omistajaan. Kun korjaamo yhdistää auton ja omistajan tiedot laskutusta varten, ne "koskevat" omistajaa tai kuljettajaa. Jos tiedot yhdistetään autoa huoltaneeseen mekaanikkoon tämän tuottavuuden määrittelemiseksi, ne "koskevat" myös mekaanikkoa.

Tietosuojatyöryhmä on jo kiinnittänyt huomiota siihen, milloin tietojen voidaan katsoa "koskevan" tiettyä henkilöä. Käsitellessään RFID-tunnisteisiin liittyvää tietosuojaa työryhmä totesi, että "tieto koskee henkilöä, jos se liittyy hänen identiteettiinsä, luonteenpiirteisiinsä tai käyttäytymiseensä tai jos tällaista tietoa käytetään sen ratkaisemiseksi, miten kyseistä henkilöä kohdellaan tai arvioidaan, tai se vaikuttaa tähän ratkaisuun"⁹.

Edellä kuvattujen tai samankaltaisten tapausten valossa voitaisiin todeta, että jotta tietojen voidaan katsoa "koskevan" tiettyä henkilöä, tilanteeseen on liityttävä **sisältö-** TAI **tarkoitus-** TAI **tulos-**tekijä.

Sisältö-tekijästä on kyse silloin, kun tietystä henkilöstä annetaan tietoja riippumatta siitä, mikä tarkoitus rekisterinpitäjällä tai sivullisella on, tai riippumatta tiedon vaikutuksesta rekisteröityyn. Tämä on ilmeisin ja yleisin merkitys, joka yhteiskunnassa annetaan sanalle "koskea". Tieto "koskee" henkilöä, kun se "kertoo" hänestä, ja tämä on arvioitava kaikkien asiaan liittyvien seikkojen valossa. Lääketieteellisen tutkimuksen tulokset koskevat selvästi potilasta, ja yrityksen tiedostoissa tietyn asiakkaan nimen kohdalla olevat tiedot koskevat selvästi tätä asiakasta. Myös RFID-tunnisteen tai -viivakoodin sisältämät tiedot, jotka ovat osa tietyn yksilön henkilöllisyystodistusta, koskevat tätä yksilöä. Näin on esimerkiksi RFID-sirun sisältävissä uusissa passeissa.

Myös **tarkoitus-**tekijä voi olla peruste sille, että tiedot "koskevat" tiettyä henkilöä. Tarkoitus-tekijän voidaan katsoa olevan olemassa, kun tietoja käytetään tai todennäköisesti käytetään – ottaen huomioon kaikki kyseiseen tapaukseen liittyvät seikat – tarkoituksena arvioida tai kohdella tietyllä tavalla kyseistä henkilöä tai vaikuttaa hänen asemaansa tai käyttäytymiseensä.

⁹ Tietosuojatyöryhmän asiakirja WP 105: "Working document on data protection issues related to RFID technology", annettu 19.1.2005, s. 8.

Esimerkki nro 7: Puhelutiedot

Yrityksen toimitiloissa olevan puhelimen puhelutiedoista saa tietoa puhelusta, jotka on soitettu kyseisestä, tiettyyn puhelinlinjaan kytketystä puhelimesta. Tietoja voidaan tarkastella suhteessa eri asioihin ja henkilöihin. Linja on annettu yrityksen käyttöön, joten yritys on velvollinen maksamaan puhelusta. Puhelin on työaikana tietyn työntekijän käytössä, ja hänen on tarkoitus soittaa sillä. Puhelutiedot kertovat myös henkilöstä, jolle soitettiin. Puhelinta voi käyttää myös kuka tahansa, jolla on pääsy tiloihin työntekijän poissa ollessa (esimerkiksi siivooja). Puhelimen käyttöä koskevat tiedot voidaan eri tarkoituksia varten yhdistää yritykseen, työntekijään tai siivoojaan (puhelinta voidaan esimerkiksi käyttää sen tarkistamiseksi, milloin siivoojat poistuvat työpaikaltaan, sillä he saattavat olla velvollisia vahvistamaan puhelimitse poistumisajankohtansa ennen ovien lukitsemista). On syytä mainita, että henkilötietokäsite kattaa sekä lähtevät että saapuvat puhelut, sillä ne kaikki sisältävät tietoja ihmisten yksityiselämästä, sosiaalisista suhteista ja viestinnästä.

Tiedot "koskevat" tiettyjä henkilöitä kolmannella tavalla, kun asiaan liittyy **tulos**-tekijä. Vaikka sisältö- ja tarkoitus-tekijöitä ei olisikaan, tietojen voidaan katsoa "koskevan" tiettyä henkilöä sillä perusteella, että niiden käyttö todennäköisesti vaikuttaa hänen oikeuksiinsa ja etuihinsa, kun otetaan huomioon kaikki kyseiseen asiaan liittyvät seikat. On syytä huomata, että mahdollisen vaikutuksen ei tarvitse olla suuri. Riittää, että kyseistä henkilöä saatetaan kohdella eri tavoin kuin muita siksi, että näitä tietoja on käsitelty.

Esimerkki nro 8: Palvelun parantamiseksi suoritettu taksien sijainnin valvonta ja sen vaikutus kuljettajiin

Eräs taksiyhtiö otti käyttöön satelliittipaikannusjärjestelmän, jonka avulla se kykenee paikantamaan vapaat taksit reaaliajassa. Tietojenkäsittelyn tarkoituksena on tarjota parempaa palvelua ja säästää polttoainetta osoittamalla kullekin taksin tilaajalle tilausosoitetta lähinnä oleva taksi. Tarkkaan ottaen järjestelmän käyttämä tieto koskee autoja, ei kuljettajia. Tietojenkäsittelyn tarkoituksena ei ole taksinkuljettajien suorituksen arviointi esimerkiksi optimoimalla heidän ajoreittinsä. Järjestelmän avulla on kuitenkin mahdollista seurata taksinkuljettajien työtä ja tarkistaa esimerkiksi, noudattavatko he nopeusrajoituksia, etsivätkö he sopivimmat ajoreitit tai ovatko he autonratissa vai lepäämässä auton ulkopuolella. Sillä voi siis olla huomattava vaikutus kyseisiin henkilöihin, ja tietojen voidaankin siksi katsoa koskevan myös luonnollisia henkilöitä. Tietojenkäsittelyyn on sovellettava tietosuojasääntöjä.

Mainittuja kolmea tekijää (sisältö, tarkoitus, tulos) on pidettävä vaihtoehtoisina, ei kumulatiivisina. Etenkin jos asiaan liittyy sisältö-tekijä, tietojen on katsottava koskevan kyseistä henkilöä vaikka kumpaakaan kahdesta muusta tekijästä ei esiintyisi. Tästä seuraa, että sama tieto voi koskea useita henkilöitä samanaikaisesti riippuen siitä, mikä tekijä kuhunkin liittyy. Sama tieto voi koskea Titiusta sisältö-tekijän perusteella (tiedot kertovat selvästi Titiuksesta) JA Gaiusta tarkoitus-tekijän perusteella (sitä käytetään, jotta Gaiusta voidaan kohdella tietyllä tavalla) JA Semproniuksen tulos-tekijän vuoksi (se todennäköisesti vaikuttaa Semproniuksen oikeuksiin ja etuihin). Tämä tarkoittaa myös, että tiedon ei tarvitse "kohdistua" tiettyyn henkilöön, jotta sen voitaisiin katsoa koskevan häntä. Edellä esitetyn perusteella kysymykseen siitä, koskevatko tiedot tiettyä henkilöä, on vastattava kunkin tiedon osalta erikseen.

Aineellisia säännöksiä (esimerkiksi tiedonsaantioikeuden laajuutta) sovellettaessa on samoin huomattava, että tieto voi liittyä useisiin henkilöihin.

Esimerkki nro 9: Kokouksen pöytäkirjan sisältämät tiedot

Esimerkkinä tarpeesta suorittaa edellä kuvattu tarkastelu jokaisen yksittäisen tiedon kohdalla erikseen voidaan käyttää kokouksen pöytäkirjan sisältämiä tietoja. Pöytäkirjaan kirjataan esimerkiksi osanottajat Titius, Gaius ja Sempronius, Titiuksen ja Gaiuksen puheenvuorot sekä raportti tiettyjen asioiden käsittelystä sellaisena kuin pöytäkirjan pitäjä Sempronius ne esittää. Titiusta koskevana henkilötietoina voidaan pitää vain tietoja siitä, että hän oli läsnä kokouksessa tietyssä aikana tietyssä paikassa ja että hän esitti tietyt puheenvuorot. Gaiuksen läsnäolo ja hänen puheenvuoronsa tai Semproniuksen esittämä asioiden käsittely EIVÄT ole Titiusta koskevia henkilötietoja. Näin on, vaikka tiedot sisältyvät samaan asiakirjaan ja vaikka juuri Titius teki aloitteen asian käsittelystä kokouksessa. Titiuksen oikeus saada itseään koskevia tietoja ei siis kata näitä tietoja. Se, voidaanko samoja tietoja pitää – ja missä määrin – Gaiusta ja Semproniukselta koskevana henkilötietoina, on ratkaistava erikseen edellä kuvatun analyysin avulla.

3. KOLMAS OSATEKIJÄ: "TUNNISTETTU TAI TUNNISTETTAVISSA OLEVA" [LUONNOLLINEN HENKILÖ]

Direktiivissä edellytetään, että tiedot koskevat "tunnistettua tai tunnistettavissa olevaa" luonnollista henkilöä. Seuraavat näkökohdat on otettava huomioon.

Yleisesti ottaen luonnollinen henkilö voidaan katsoa tunnistetuksi, jos hän "erottuu" muista samaan ryhmään kuuluvista henkilöistä. Vastaavasti luonnollinen henkilö on "tunnistettavissa", jos hänet on mahdollista tunnistaa vaikka näin ei olisi vielä tapahtunut (tätä tarkoittaa ilmaisu "tunnistettavissa oleva") Tämä toinen vaihtoehto on siten käytännössä se kynnys, joka määrää, kuuluuko jokin tieto kolmannen osatekijän piiriin.

Tunnistaminen tapahtuu yleensä yksittäisten tietojen perusteella. Niitä voidaan kutsua "tunnisteiksi", ja niillä on erityisen ensisijainen ja läheinen suhde kyseiseen henkilöön. Esimerkkejä ovat henkilön ulkonäköön liittyvät tekijät, kuten pituus, hiusten väri, vaatetus, tai ominaisuus, joka ei näy ulospäin, kuten ammatti, toimi tai nimi. Direktiivissä viitataan "tunnisteisiin" 2 artiklassa olevassa "henkilötietojen" määritelmässä: "*– – kaikenlaisia tunnistettua tai tunnistettavissa olevaa luonnollista henkilöä ("rekisteröity") koskevia tietoja; tunnistettavissa olevana pidetään henkilöä, joka voidaan suoraan tai epäsuorasti tunnistaa, erityisesti henkilönumeron taikka yhden tai useamman hänelle tunnusomaisen fyysisen, fysiologisen, psyykkisen, taloudellisen, kulttuurillisen tai sosiaalisen tekijän perusteella*".

Joka voidaan "suoraan" tai "epäsuorasti" tunnistaa

Komission muutetun ehdotuksen artikloja koskevissa perusteluissa mainitaan lisäselvityksenä seuraavaa: "*henkilö voidaan tunnistaa suoraan nimen perusteella tai epäsuorasti puhelinnumeron, auton rekisterinumeron, sosiaaliturvatunnuksen, passin numeron tai sellaisten merkityksellisten seikkojen yhdistelmän perusteella, joiden avulla hänet voidaan erottaa kaventamalla ryhmää, johon hän kuuluu (esimerkiksi ikä, ammatti tai asuinpaikka)*". Tästä selvityksestä käy selvästi ilmi, että tilanteesta ja asiayhteydestä riippuu, riittääkö tunniste erottamaan henkilön muista. Hyvin yleisen

sukunimen perusteella ei vielä voida erottaa yksittäistä henkilöä tietyn maan koko väestöstä, mutta sen avulla todennäköisesti voidaan tunnistaa tietty oppilas luokan kaikkien oppilaiden joukosta. Jopa toissijainen tieto, kuten "mustapukuinen mies", voi erottaa henkilön muiden liikennevaloissa seisovien ohikulkijoiden joukosta. Tilannetekijät siis ratkaisevat sen, tunnistetaanko henkilö, jota tieto koskee, vai ei.

Henkilön **nimi** on yleisin tunniste, jonka perusteella henkilö tunnistetaan tai on tunnistettavissa "suoraan". Käytännössä "tunnistetun henkilön" käsitteellä tarkoitetaan useimmiten henkilön nimeä.

Henkilöllisyyden varmistamiseksi nimi on joskus yhdistettävä muihin tietoihin (syntymäaika, vanhempien nimet, osoite tai valokuva kasvoista), jottei mahdollisia kaimoja sekoitettaisi toisiinsa. Tietoa siitä, että Titius on velkaa tietyn rahamäärän, voidaan esimerkiksi pitää tunnistettua henkilöä koskevana tietona, koska siihen liittyy henkilön nimi. Nimi on tieto, joka ilmaisee, että kyseinen yksilö käyttää tätä kirjain- ja äänneyhdistelmää erottautuakseen muista ja jotta ihmiset, joiden kanssa hän on tekemisissä, erottaisivat hänet muista. Nimi voi myös olla lähtökohta, joka johtaa tietoihin henkilön asuin- tai olinpaikasta. Lisäksi siitä voi käydä ilmi tietoja perheenjäsenistä (sukunimen kautta) sekä nimeen liittyvistä erilaisista oikeudellisista ja sosiaalisista suhteista (koulutustiedot, potilastiedot, pankkitilit). Jos nimeen liittyy kuva, voi olla jopa mahdollista saada selville, minkä näköinen tietty henkilö on. Kaikkien uusien nimeen kytkeytyvien tietojen ansiosta joku voi löytää todellisen, lihaa ja verta olevan ihmisen, ja siksi alkuperäinen tieto liittyy tunnisteiden kautta luonnolliseen henkilöön, joka voidaan erottaa muista henkilöistä.

"Epäsuorasti" tunnistetuilla tai tunnistettavissa olevilla henkilöillä viitataan yleensä pienten tai suurten "ainutkertaisten yhdistelmien" ilmiöön. Jos käytettävissä olevat tunnisteet eivät lähtökohtaisesti mahdollista henkilön tunnistamista, henkilö saattaa silti olla "tunnistettavissa", koska tieto yhdistettynä muihin tietoihin (joiden ei välttämättä tarvitse olla rekisterinpitäjän hallussa) mahdollistaa henkilön erottamisen muista. Tässä yhteydessä direktiivissä lisätään *"yhden tai useamman hänelle tunnusomaisen fyysisen, fysiologisen, psyykkisen, taloudellisen, kulttuurillisen tai sosiaalisen tekijän perusteella"*. Jotkin ominaisuudet ovat niin ainutlaatuisia, että henkilö voidaan tunnistaa vaivatta ("Espanjan nykyinen pääministeri"), mutta yhdistämällä yksittäisiä ryhmätason tietoja (kuten ikäryhmä tai synnyinseutu) voidaan joissakin tilanteissa myös varsin varmasti tunnistaa tietty henkilö, etenkin jos käytettävissä on jonkinlaisia lisätietoja. Salassapitosäännöksistä tiukasti kiinni pitävät tilastotieteilijät ovat tutkineet tätä ilmiötä laajasti.

Esimerkki nro 10: Osittaiset tiedot lehdistössä

Tiedotusvälineissä julkaistaan tietoja vanhasta rikostapauksesta, joka sai aikanaan runsaasti julkisuutta. Nyt julkaistut tiedot eivät sisällä perinteisiä tunnisteita, etenkin asianosaisten nimiä tai syntymäaikoja.

Ei vaikuta kohtuuttoman vaikealta hankkia lisätietoja, joiden perusteella voi selvittää, keitä kyseiset henkilöt ovat. Niitä saa vaikkapa lukemalla rikoksen tapahtuma-aikaan julkaistuja sanomalehtiä. Voidaan itse asiassa olettaa, ettei ole lainkaan epätodennäköistä, että joku tekee näin (siis lukee vanhoja sanomalehtiä) ja saa tietoonsa esimerkissä mainittujen henkilöiden nimet ja muut tunnistetiedot. Siksi lienee oikeutettua katsoa, että esimerkissä mainitut tiedot ovat "tunnistettavissa olevia henkilöitä koskevia tietoja" ja siten "henkilötietoja".

Tässä yhteydessä on syytä mainita, että vaikka nimi on yleisin käytössä oleva tunnistamistapa, nimeä ei sinänsä aina välttämättä tarvita henkilön tunnistamiseksi. Tämä koskee tapauksia, joissa muita "tunnisteita" käytetään henkilön erottamiseksi muista. Henkilötietoja sisältävissä tietokonerekistereissä kukin rekisteriin kuuluva henkilö yksilöidään yleensä omalla tunnisteellaan, jotta vältettäisiin samassa rekisterissä olevien henkilöiden sekoittuminen toisiinsa. Myös Internetissä on verkkoliikenteen seurantavälineillä helppo tunnistaa tietyn koneen käyttäytyminen ja koneen taustalta sen käyttäjä. Henkilön persoonallisuus kootaan palasista, jotta hänen voidaan katsoa tekevän tietynlaisia päätöksiä. Edes kysymättä henkilön nimeä ja osoitetta hänet voidaan luokitella sosioekonomisin, psykologisin, filosofisin tai muin perustein ja hänen voidaan katsoa tekevän tietynlaisia päätöksiä, koska henkilön yhteydenottoväline (tietokone) ei enää välttämättä edellytä henkilöllisyyden paljastamista suppeassa mielessä. Toisin sanoen henkilön tunnistaminen ei nykyään enää välttämättä tarkoita hänen nimensä selvittämistä. Tämä seikka kuvastuu henkilötietojen määritelmässä¹⁰.

Euroopan yhteisöjen tuomioistuin on ollut tätä mieltä todetessaan seuraavaa: "*Sitä, että Internet-kotisivulla viitataan henkilöihin ja yksilöidään heidät joko nimeltä tai muulla tavoin, kuten ilmoittamalla heidän puhelinnumeronsa tai antamalla tietoja heidän työsuhteestaan ja harrastuksistaan, on pidettävä – – direktiivin 95/46/EY 3 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuna – – henkilötietojen käsittelynä.*"¹¹

Esimerkki nro 11: Turvapaikanhakijat

Todellisen nimensä salaavat turvapaikanhakijat saavat vastaanottolaitoksessa koodinumeron hallinnollisia tarkoituksia varten. Numero toimii tunnisteena, johon liitetään turvapaikanhakijan tietoja hänen oleskelustaan laitoksessa, ja valokuvan tai muiden biometrinen tunnisteiden avulla numero yhdistetään läheisesti ja suoraan fyysiseen henkilöön. Näin hänet voidaan erottaa muista turvapaikanhakijoista ja häneen voidaan liittää erilaisia tietoja, jotka siten viittaavat "tunnistettuun" luonnolliseen henkilöön.

¹⁰ Yves POULLET ja ryhmä Euroopan neuvoston yleissopimusta 108 käsittelevälle neuvoa-antavalle komitealle: "Report on the application of data protection principles to the worldwide telecommunication networks", 2.3.1 kohta, T-PD (2004) 04 final.

¹¹ Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen asia C-101/2001, tuomio 6.11.2003 (Lindqvist), 27 kohta.

Direktiivin 8 artiklan 7 kohdassa säädetään lisäksi, että "jäsenvaltioiden on määriteltävä olosuhteet, joiden vallitessa henkilönnumeroa tai muuta yleistä tunnistetta voidaan käsitellä". Säännöksessä on huomionarvoista se, että siinä ei kerrota, minkälaisia olosuhteiden on oltava, mutta se on kuitenkin sisällytetty artiklaan, jossa käsitellään arkaluonteisia tietoja. Johdanto-osan 33 kappaleessa arkaluonteisten tietojen todetaan olevan *"tietoja, jotka voivat loukata yksilön perusvapauksia tai yksityiselämää"*. Ei ole kohtuutonta ajatella, että lainsäätäjät on tässä ajatellut myös kansallisia henkilönnumeroita, joiden avulla on myös erittäin helppo yksiselitteisesti yhdistellä toisiinsa tiettyä yksilöä koskevia erilaisia tietoja.

Keinot, joita voidaan käyttää henkilön tunnistamiseksi

Direktiivin johdanto-osan 26 kappaleessa kiinnitetään erityistä huomiota sanaan "tunnistettavissa": *"sen määrittämiseksi, onko henkilö tunnistettavissa, olisi otettava huomioon kaikki kohtuullisesti toteutettavissa olevat keinot, joita joko rekisterinpitäjä tai joku muu voi kyseisen henkilön tunnistamiseksi käyttää"*. Tämä tarkoittaa, että pelkkä hypoteettinen mahdollisuus erottaa henkilö joukosta ei riitä tekemään henkilöstä "tunnistettavaa". Jos, ottaen huomioon *"kaikki kohtuullisesti toteutettavissa olevat keinot, joita joko rekisterinpitäjä tai joku muu voi kyseisen henkilön tunnistamiseksi käyttää"*, tällaista mahdollisuutta ei ole tai se on häviävän pieni, henkilöä ei tule pitää "tunnistettavissa" olevana eikä kyseisiä tietoja "henkilötietoina". Kriteerissä *"kaikki kohtuullisesti toteutettavissa olevat keinot, joita joko rekisterinpitäjä tai joku muu voi kyseisen henkilön tunnistamiseksi käyttää"* on erityisesti otettava huomioon kaikki asiaan vaikuttavat tekijät. Tunnistamisen kustannukset ovat yksi tekijä, mutta eivät ainoa. On otettava huomioon myös tunnistamisen tarkoitus, se, miten tietojenkäsittely on järjestetty, rekisterinpitäjän oletettu hyöty, kyseisille henkilöille aiheutuva vaara sekä organisatoristen häiriöiden (esimerkiksi salassapitovelvollisuuden rikkominen) tai teknisten vikojen riski. Toisaalta näiden seikkojen arvioiminen muuttuu ajan myötä, ja tekniikan kulloinenkin taso ja kehittymismahdollisuudet sinä aikana, jolloin tietoja käsitellään, on aina otettava huomioon. Tunnistaminen ei ehkä onnistu tänään kaikilla nyt kohtuullisesti toteutettavissa olevilla keinoilla. Jos tietoja on tarkoitus säilyttää kuukauden ajan, tunnistamisen ei voida katsoa olevan mahdollista tietojen "elinaikana" eikä niitä ole syytä pitää henkilötietoina. Jos tietoja on sen sijaan tarkoitus säilyttää 10 vuotta, rekisterinpitäjän on otettava huomioon se mahdollisuus, että tunnistaminen voi onnistua myös tietojen yhdeksäntenä elinvuotena. Ne siis saattavat olla henkilötietoja tuona hetkenä. Järjestelmää on voitava mukauttaa sitä mukaa kun kehitystä tapahtuu, ja siihen on tarvittaessa voitava sisällyttää sopivia teknisiä ja organisatorisia toimenpiteitä.

Esimerkki nro 12: Röntgenkuvien julkaiseminen yhdessä potilaan nimen kanssa

Erään naisen röntgenkuva julkaistiin tieteellisessä lehdessä yhdessä naisen erittäin harvinaisen etunimen kanssa. Etunimen ja sen ansiosta, että naisen sukulaiset ja tuttavat tiesivät hänellä olevan tietty sairaus, joukko ihmisiä saattoi tunnistaa hänet. Röntgenkuvaa on tällöin pidettävä henkilötietona.

Esimerkki nro 13: Tiedot lääketieteellisiä tutkimuksia varten

Sairaalat tai yksittäiset lääkärit siirtävät potilaidensa tietoja yritykselle lääketieteellistä tutkimusta varten. Potilaista ei käytetä nimiä, vaan kuhunkin kliiniseen tapaukseen liitetään satunnainen sarjanumero johdonmukaisuuden säilyttämiseksi ja jotta eri potilaita koskevat tiedot eivät menisi sekaisin. Potilaiden nimet tietää vain kyseinen lääkäri, jota sitoo salassapitovelvollisuus. Tietoihin ei sisälly mitään lisäyksityiskohtia,

joita yhdistämällä potilaiden tunnistaminen olisi mahdollista. Lisäksi on toteutettu kaikki muut oikeudelliset, tekniset ja organisatoriset toimenpiteet, jotta voidaan estää potilaiden tunnistaminen tai tunnistettaviksi muuttuminen. Tällaisessa tilanteessa tietosuojaviranomainen voi katsoa, että lääkeyrityksen suorittama tietojenkäsittely ei sisällä kohtuullisesti toteutettavissa olevia keinoja, joiden avulla potilaat voitaisiin tunnistaa.

Kuten jo mainittiin, rekisterinpitäjän syy käsitellä tietoja on myös olennainen tekijä arvioitaessa, onko käytettävissä "*kohtuullisesti toteutettavissa olevia keinoja*" kyseisen henkilön tunnistamiseksi. Jäsenvaltioiden tietosuojaviranomaiset ovat joutuneet pohtimaan tapauksia, joissa rekisterinpitäjä väittää, että vain hajatietoja käsitellään ilman viittauksia nimiin tai muihin suoriin tunnisteisiin, ja perustelee näin, että tietoja ei voida pitää henkilötietoina eikä niihin tarvitse soveltaa tietosuojasääntöjä. Toisaalta tällaisen tiedon käsitteleminen on järkevää vain, jos tiettyjen yksilöiden tunnistaminen ja kohteleva tietyllä tavalla on mahdollista. Näissä tapauksissa, joissa tietojenkäsittelyn tarkoitus sisältää itsessään yksilöiden tunnistamisen, voidaan olettaa, että rekisterinpitäjällä tai muulla asianosaisella on jo nyt tai tulevaisuudessa kohtuullisesti toteutettavissa oleva keino, jota voidaan käyttää rekisteröidyn tunnistamiseksi. On itse asiassa täysin ristiriitaista väittää, että yksilöt eivät ole tunnistettavissa, jos tietojenkäsittelyn tarkoitus on nimenomaan heidän tunnistamisensa. Näin ollen tietoja on pidettävä tunnistettavissa olevia yksilöitä koskevinä ja tietojenkäsittelyyn on sovellettava tietosuojasääntöjä.

Esimerkki nro 14: Videovalvonta

Tämä koskee erityisesti videovalvontaa, jossa rekisterinpitäjät usein väittävät, että henkilöitä tunnistetaan vain pienestä osasta kerättyä aineistoa ja että ennen kuin tunnistaminen näissä muutamissa tapauksissa todella tapahtuu, kyseessä ei ole henkilötietojen käsittely. Koska videovalvonnan tarkoituksena kuitenkin on videolla näkyvien henkilöiden tunnistaminen silloin, kun rekisterinpitäjä pitää tunnistamista tarpeellisenä, koko toimintaa on pidettävä tunnistettavissa olevia henkilöitä koskevien tietojen käsittelynä, vaikka jotkut tallennetut henkilöt eivät käytännössä olekaan tunnistettavissa.

Esimerkki nro 15: Dynaamiset IP-osoitteet

Tietosuojatyöryhmä on katsonut, että IP-osoitteet ovat tunnistettavissa olevia henkilöitä koskevia tietoja. Se on todennut, että "*Internet-yhteyden palveluntarjoajat ja lähiverkkojen hoitajat voivat tunnistaa suhteellisen helposti ne Internetin käyttäjät, joille he ovat osoittaneet IP-osoitteita, koska he kirjaavat yleensä järjestelmällisesti lokitiedostoon Internetin käyttäjälle annetun dynaamisen IP-osoitteen, päivämäärän, ajan ja keston. Samaa voidaan sanoa Internet-palveluntarjoajista, jotka pitävät HTTP-palvelimella lokikirjaa. Näissä tapauksissa voidaan varmasti sanoa, että kyse on henkilötiedoista direktiivin 2 artiklan a kohdassa tarkoitettussa mielessä*".¹²

Erityisesti tapauksissa, joissa IP-osoitteiden käsittely suoritetaan tietokoneenkäyttäjien tunnistamistarkoituksessa (näin voivat tehdä esimerkiksi tekijänoikeuksien haltijat haastaakseen tietokoneenkäyttäjät oikeuteen tekijänoikeuksien rikkomisesta), rekisterinpitäjä olettaa, että sillä on käytettävissään "*kohtuullisesti toteutettavissa oleva keino*" kyseisten henkilöiden tunnistamiseksi esimerkiksi vetoamalla tuomioistuimeen

¹² WP 37: Tietosuoja Internetissä – Euroopan unionin yhdennetty lähestymistapa, annettu 21.11.2000.

(muutoin tiedon keräämisessä ei ole järkeä). Näin ollen tietoja on pidettävä henkilötietoina.

Erityistapauksen muodostavat sellaiset IP-osoitteet, jotka eivät tietyissä tilanteissa tosiaankaan mahdollista käyttäjän tunnistamista erinäisistä teknisistä ja organisatorisista syistä. Yksi esimerkki voisivat olla Internet-kahvilassa asiakkaan käyttöön annettavat IP-osoitteet. Siellähän asiakkaiden henkilöllisyyttä ei tarkisteta. Voitaisiin väittää, että tietokoneen X käytöstä tietyllä aikavälillä kerättyjen tietojen avulla ei ole kohtuullisesti käytettävissä olevin keinoin mahdollista tunnistaa käyttäjää ja että kyse ei siksi ole henkilötiedoista. On kuitenkin syytä huomata, että Internet-palveluntarjoajat eivät todennäköisesti tiedä, salliiko kyseinen IP-osoite tunnistamisen vai ei, ja että ne käsittelevät siihen liittyviä tietoja samalla tavoin kuin asianmukaisesti rekisteröityneiden ja tunnistettavissa olevien käyttäjien IP-osoitteisiin liittyviä tietoja. Jollei Internet-palveluntarjoaja siis kykene täysin varmasti erottamaan sellaisiin käyttäjiin liittyviä tietoja, jotka eivät ole tunnistettavissa, sen on näin ollen varmuuden vuoksi käsiteltävä kaikkia IP-tietoja henkilötietoina.

Esimerkki nro 16: Graffitin aiheuttama vahinko

Erään liikennöitsijän matkustaja-ajoneuvoja vahingoitetaan jatkuvasti sotkemalla ne graffitilla. Vahinkojen arvioimiseksi ja niiden aiheuttajien vastaisten oikeustoimien helpottamiseksi liikennöitsijä perustaa rekisterin, joka sisältää tietoja vahinkotilanteista, kuvia vahingoitetuista kohteista ja tekijän "tageista" eli allekirjoituksista. Kun tiedot kirjataan, vahingontekijöitä ei tiedetä eikä myöskään sitä, kenen kyseinen "allekirjoitus" on. Saattaa olla, ettei tietoja koskaan saada. Tietojenkäsittelyn nimenomaisena tarkoituksena on kuitenkin niiden henkilöiden tunnistaminen vahingontekijöiksi, joihin tiedot liittyvät, jotta heitä vastaan voidaan ryhtyä oikeustoimiin. Tietojenkäsittely on järkevää, jos rekisterinpitäjä pitää kohtuullisen todennäköisenä, että jonakin päivänä kyseinen henkilö voidaan tunnistaa. Kuvien sisältämiä tietoja on pidettävä "tunnistettavissa olevia" henkilöitä koskevinä, rekisterin sisältämiä tietoja "henkilötietoina" ja käsittelyyn on sovellettava tietosuojasääntöjä, joiden mukaisesti tällainen tietojenkäsittely on laillista tietyissä oloissa ja tiettyjen suojatoimien vallitessa.

Silloin kun tietojenkäsittelyn tarkoituksena ei ole rekisteröidyn tunnistaminen, tunnistamisen teknisillä esteillä on suuri merkitys. Asianmukaisten ja uusimpien teknisten ja organisatoristen keinojen käyttöön ottaminen tietojen tunnistamisen estämiseksi voi ratkaista sen, että henkilöiden ei katsota olevan tunnistettavissa ottaen huomioon *kaikki kohtuullisesti toteutettavissa olevat keinot, joita joko rekisterinpitäjä tai joku muu voi kyseisen henkilön tunnistamiseksi käyttää*. Tässä tapauksessa keinojen käyttöönotto ei ole *seurausta* direktiivin 17 artiklan mukaisesta velvollisuudesta (jota sovelletaan vain, jos tiedot ovat alun perin henkilötietoja), vaan pikemminkin *edellytys* juuri sille, että tietoja ei ole pidettävä henkilötietoina eikä niiden käsittely kuulu direktiivin alaan.

Peitenimillä suojaaminen

Peitenimillä suojaamisella tarkoitetaan henkilöllisyyden salaamista. Tarkoituksena on kerätä lisätietoja samoista henkilöistä ilman, että on tarpeen tietää heidän nimensä. Suojattuja peitenimiä käytetään erityisesti tutkimuksissa ja tilastoissa.

Peitenimet voivat olla jäljitettävissä. Tällöin suojaamiseen käytetään henkilöllisyyksien ja niitä vastaavien peitenimien vastaavuusluetteloita tai kaksisuuntaisia salausalgoritmeja. Henkilöllisyydet voi suojata myös niin, ettei uudelleentunnistaminen ole mahdollista, esimerkiksi yksisuuntaista salausta käyttäen. Näin syntyy yleensä nimetöntä tietoa.

Peitenimillä suojaamisen tehokkuus riippuu monista tekijöistä (esimerkiksi se, missä vaiheessa sitä käytetään, kuinka varma on sen suojaus jäljittämistä vastaan, kuinka suureen joukkoon yksilö kuuluu tai onko mahdollista yhdistää tapahtumat tai tiedot samaan henkilöön). Peitenimien on oltava sattumanvaraisia ja ennalta arvaamattomia. Mahdollisia peitenimiä pitää olla niin paljon, ettei sama peitenimi tule sattumanvaraisesti valituksi kahta kertaa. Jos edellytetään korkeaa turvatasoa, mahdollisten peitenimien joukon on oltava vähintään yhtä suuri kuin kryptografisten tiivistefunktioiden määrä¹³.

Jäljitettävissä olevaa, suojattua peitenimeä voidaan pitää henkilöä koskevana, *epäsuorasti tunnistettavissa olevana* tietona. Peitenimen käyttäminen tarkoittaa itse asiassa, että se voidaan jäljittää kyseiseen henkilöön niin, että hänen henkilöllisyytensä paljastuu, mutta vain ennalta määritellyissä oloissa. Tällöin tietosuojasäännöt pätevät, mutta koska tunnistamisen vaara käsiteltäessä tällaista epäsuorasti tunnistettavissa olevaa tietoa on yleensä pieni, säännöksiä on perusteltua soveltaa joustavammin kuin käsiteltäessä suoraan tunnistettavissa olevia henkilöitä koskevia tietoja.

Koodatut tiedot

Koodatut tiedot ovat klassinen esimerkki peitenimellä suojaamisesta. Tiedot liittyvät henkilöihin, jotka on yksilöity koodilla, ja avainta, joka yhdistää koodin ja kyseisen henkilön tunnisteet (esimerkiksi nimen, syntymäajan, osoitteen), säilytetään erikseen.

Esimerkki nro 17: Osatiedot tilastoja varten

Esimerkkinä siitä, miten tärkeää on ottaa huomioon kaikki tekijät arvioitaessa, onko käytettävissä tunnistamisen mahdollistavia "kohtuullisesti toteutettavissa" olevia keinoja, voitaisiin mainita henkilötietojen käsittely jäsenvaltioiden tilastolaitoksissa, joissa yksittäisiä henkilöitä koskevat tiedot säilytetään tietyssä vaiheessa osatietoina, mutta henkilöistä käytetään nimen sijasta koodia (esimerkiksi henkilö, josta käytetään koodia X1234, juo lasin viiniä useammin kuin kolme kertaa viikossa). Tilastolaitos säilyttää koodiavainta (luettelo, jossa koodit yhdistetään henkilöiden nimiin) erikseen. Voidaan katsoa, että tilastolaitoksen on mahdollista käyttää avainta "kohtuullisesti toteutettavissa" olevin keinoin, joten yksilöihin liittyviä tietoja voidaan pitää henkilötietoina ja laitoksen on sovellettava niihin tietosuojasääntöjä. Kuvitelkaamme nyt, että luettelo kuluttajien viininjuontitavoista toimitetaan jäsenvaltion viinintuottajajärjestölle, jotta se voi esittää tilastotietoja kantansa tueksi. Sen ratkaisemiseksi, ovatko tiedot edelleen henkilötietoja, on arvioitava, voidaanko yksittäiset viininkuluttajat tunnistaa ottaen huomioon "*kaikki kohtuullisesti toteutettavissa olevat keinot, joita joko rekisterinpitäjä tai joku muu voi käyttää*".

Jos koodit ovat kullakin yksilöllä ainutkertaiset, tunnistamisriski syntyy aina kun salaukseen käytettyyn avaimeen on mahdollista päästä käsiksi. Näin ollen ulkopuolisen

¹³ Katso Saksan liittovaltion ja osavaltioiden tietosuojavaltuutettujen tietosuojan teknisiä ja organisatorisia аспектеjä käsittelevän komitean yksityisyyttä parantavia tekniikoita käsittelevän työryhmän valmisteluasiakirja "Privacy-enhancing technologies" (lokakuu 1997), joka on julkaistu seuraavassa osoitteessa: http://ec.europa.eu/justice_home/fsj/privacy/studies/index_en.htm

hakkerin tunkeutumisen riski, todennäköisyys, että joku tietojen lähettäjän organisaation sisältä toimittaa avaimen – salassapitovelvollisuudesta huolimatta – ja epäsuoran tunnistamisen todennäköisyys ovat tekijöitä, joita on tarkasteltava arvioitaessa, ovatko henkilöt tunnistettavissa ottaen huomioon "*kaikki kohtuullisesti toteutettavissa olevat keinot, joita joko rekisterinpitäjä tai joku muu voi käyttää*", ja onko tietoja näin ollen pidettävä "henkilötietoina". Jos näin on, tietosuojasääntöjä on sovellettava. On asia erikseen, että tietosuojasäännöissä voidaan direktiivin säännösten salliman jouston perusteella ottaa huomioon, että kyseisille henkilöille aiheutuvat riskit ovat vähäiset, ja tietojenkäsittelylle voidaan asettaa eriasteisia ehtoja.

Jos koodit sitä vastoin eivät ole ainutkertaisia vaan samaa koodinumeroa käytetään eri kaupungeissa asuvista henkilöistä ja eri vuosilta peräisin olevista tiedoista (ja ne erottavat vain tietyn henkilön tietynä vuonna tietystä kaupungista otetusta otoksesta), rekisterinpitäjä tai joku muu voi tunnistaa tietyn henkilön vain, jos hän tietää, mihin vuoteen ja mihin kaupunkiin tiedot liittyvät. Jos lisätiedot ovat kadonneet eivätkä ole löydettävissä kohtuullisesti toteutettavissa olevin keinoin, voidaan katsoa, että tiedot eivät viittaa tunnistettavissa oleviin henkilöihin eivätkä tietosuojasäännöt siten koske niitä.

Tällaisia tietoja käytetään yleisesti lääkkeiden kliinisissä tutkimuksissa. Hyvän kliinisen tutkimustavan noudattamisesta ihmisille tarkoitettujen lääkkeiden kliinisissä tutkimuksissa 4 päivänä huhtikuuta 2001 annetussa direktiivissä 2001/20¹⁴ vahvistetaan oikeudelliset puitteet tällaiselle toiminnalle. Lääkkeitä testaava lääketieteen ammattilainen tai tutkija ("tutkija") kokoaa tiedot kunkin potilaan kliinisistä tuloksista ja yksilöi potilaat koodeilla. Tutkija toimittaa tiedot lääkeyritykselle tai muille asianosaisille ("toimeksiantajille") vain tässä koodatussa muodossa, sillä nämä ovat kiinnostuneita vain biostatistisista tiedoista. Voidakseen tunnistaa potilaat erikseen tutkija kuitenkin säilyttää erikseen avaimen, joka yhdistää koodit yleisiin tietoihin. Potilaiden terveyden suojelemiseksi siinä tapauksessa, että lääkkeet osoittautuvat vaarallisiksi, tutkijan on säilytettävä avain, jotta potilaat voidaan tarvittaessa tunnistaa ja hoitaa asianmukaisesti.

Tässä on ratkaistava, onko kliinisessä tutkimuksessa käytettäviä tietoja pidettävä "tunnistettavissa" olevia luonnollisia henkilöitä koskevinä ja onko niihin näin ollen sovellettava tietosuojasääntöjä. Edellä olevan tarkastelun perusteella on henkilön tunnistettavuuden arvioimiseksi otettava huomioon kaikki kohtuullisesti toteutettavissa olevat keinot, joita joko rekisterinpitäjä tai joku muu voi kyseisen henkilön tunnistamiseksi käyttää. Tässä tapauksessa henkilöiden tunnistaminen (jotta heitä voidaan tarvittaessa hoitaa asianmukaisesti) on yksi koodattujen tietojen käsittelyn syistä. Lääkeyritys on luonut keinot tietojenkäsittelylle, liittänyt siihen organisatoriset toimet ja yrityksen suhteet avainta säilyttävään tutkijaan siten, että henkilöt paitsi *saatetaan tunnistaa*, heidät on myös *pakko tunnistaa* tietyissä olosuhteissa. Potilaiden tunnistaminen on siis osa tietojenkäsittelyn tarkoitusta ja keinoja. Tässä tapauksessa voidaan päätellä, että tällaiset koodatut tiedot koskevat luonnollisia henkilöitä, jotka kaikki tunnistamiseen mahdollisesti osallistuvat osapuolet voivat tunnistaa, ja että niihin on sovellettava tietosuojalainsäädäntöä. Tämä ei kuitenkaan tarkoita, että joku muu samoja koodattuja tietoja käsittelevä rekisterinpitäjä käsittelee henkilötietoja, jos järjestelmässä, jota tämä muu rekisterinpitäjä käyttää, uudelleentunnistamisen mahdollisuus on nimenomaisesti suljettu pois ja tätä varten on toteutettu asianmukaiset tekniset toimenpiteet.

¹⁴ EYVL L 121, 1.5.2001, s. 34.

Toisen alan tutkimuksissa tai saman hankkeen muissa osissa potilaiden uudelleentunnistaminen on voitu estää yhteyskäytännöillä ja menettelyillä esimerkiksi siksi, että niihin ei liity hoitoaspektia. Saattaa olla vielä mahdollista teknisistä tai muista syistä yhdistää henkilöt heitä vastaaviin kliinisiin tietoihin, mutta tunnistamista ei ole tarkoitus tapahtua eikä sitä oleteta tapahtuvan missään tilanteessa, ja tämän estämiseksi on toteutettu asianmukaiset tekniset toimet (esimerkiksi kryptografinen, yksisuuntainen tiivistys). Vaikka tietyt rekisteröidyt henkilöt saatetaan tunnistaa kaikista yhteyskäytännöistä ja toimenpiteistä huolimatta (rekisteröidyn ominaisuudet yhdistyvät sattumalta tai tapahtuu jotakin muuta ennalta arvaamatonta), alkuperäisen rekisterinpitäjän käsittelemän tiedon ei voida tässä tapauksessa katsoa koskevan tunnistettuja tai tunnistettavissa olevia henkilöitä ottaen huomioon *kaikki kohtuullisesti toteutettavissa olevat keinot, joita joko rekisterinpitäjä tai joku muu voi kyseisen henkilön tunnistamiseksi käyttää*. Tietojenkäsittelyyn ei siis sovelleta direktiivin säännöksiä. Sen sijaan sellaisen uuden rekisterinpitäjän kannalta, joka on tosiasiaa saanut käyttöönsä tunnistettavissa olevia tietoja, kyseessä ovat epäilemättä "henkilötiedot".

FAQ 14-7 safe harbor -järjestelmästä

Koodattuja tietoja lääketieteellisissä tutkimuksissa on käsitelty safe harbor -järjestelmän yhteydessä¹⁵. FAQ 14-7 kuuluu seuraavasti:

FAQ 14 – Lääkevalmisteet ja lääketieteelliset tuotteet

Kysymys 7: Tutkimuksen johtaja salaa poikkeuksetta henkilötiedot tutkimuksen alussa antamalla niille ainutkertaiset koodit, jottei rekisteröityjen henkilöllisyys paljastuisi. Tutkimuksia teettävät lääkealan yritykset eivät saa tietää koodien avaimia. Avaimet ovat tiedossa vain tutkijalla, jotta hän voi erityistapauksessa (esimerkiksi tarvittaessa lääketieteellistä jatkohoitoa) tunnistaa, kenestä on kyse. Katsotaanko tällä tavoin koodatun tiedon siirto EU:sta Yhdysvaltoihin henkilötietojen siirroksi, johon sovelletaan safe harbor -periaatteita?

Vastaus 7: Ei. Tässä ei ole kyse henkilötietojen siirrosta, johon sovellettaisiin kyseisiä periaatteita.

Tietosuojatyöryhmä ei pidä tätä safe harbor -järjestelmää koskevaa lausuntoa ristiriitaisena edellä olevan perustelun kanssa, jossa katsotaan olevan syytä pitää tällaisia tietoja direktiivissä tarkoitettuina henkilötietoina. Itse asiassa kysymys ei ole riittävän tarkka, sillä siinä ei ilmoiteta, kenelle ja millä ehdoilla tiedot siirretään. Tietosuojatyöryhmän käsityksen mukaan kysymyksessä viitataan tapaukseen, jossa koodatut tiedot toimitetaan Yhdysvalloissa olevalle vastaanottajalle (esimerkiksi lääkealan yritykselle), joka saa vain koodatut tiedot eikä koskaan saa tietoonsa potilaiden henkilöllisyyttä. Sen saa tietää vain EU:ssa oleva lääketieteen ammattilainen tai tutkija, jos potilaan hoitaminen sitä edellyttää, mutta ei koskaan Yhdysvalloissa oleva yritys.

Anonyymit tiedot

Direktiivissä tarkoitetut "anonyymit tiedot" voidaan määritellä tiedoiksi, jotka koskevat sellaista luonnollista henkilöä, jota rekisterinpitäjä tai muu henkilö ei voi tunnistaa ottaen huomioon kaikki kohtuullisesti toteutettavissa olevat keinot, joita joko

¹⁵ Komission päätös 2000/520/EY, tehty 26 päivänä heinäkuuta 2000 – EYVL L 215, 25.8.2000, s. 7.

rekisterinpitäjä tai joku muu voi kyseisen henkilön tunnistamiseksi käyttää. "Anonyymeiksi tehdyt" tiedot ovat siten anonyymeja tietoja, jotka aiemmin liittyivät tunnistettavissa olevaan henkilöön, mutta joiden avulla tunnistaminen ei enää ole mahdollista. Myös johdanto-osan 26 kappaleessa viitataan tähän käsitteeseen seuraavasti: *"tietosuojaa koskevia periaatteita ei sovelleta tietoihin, jotka on tehty anonyymeiksi siten, ettei rekisteröity enää ole tunnistettavissa"*. Tässäkin se, voiko tietojen avulla tunnistaa henkilön ja voidaanko tietoja pitää anonyymeina vai ei, riippuu tilanteesta, ja kutakin tapausta on tarkasteltava erikseen ottaen erityisesti huomioon johdanto-osan 26 kappaleen mukaisesti, missä määrin kohtuullisesti toteutettavissa olevia keinoja todennäköisesti käytetään kyseisen henkilön tunnistamiseksi. Tämä koskee etenkin tilastotietoja. Vaikka ne saatetaan esittää yhdistettyinä tietoina, alkuperäinen otos ei ole riittävän suuri, ja henkilöiden tunnistaminen saattaa olla mahdollista muiden tietojen avulla.

Esimerkki nro 18: Tilastotutkimukset ja hajatietojen yhdistäminen

Tilastotieteilijät ovat velvollisia noudattamaan tietosuojasääntöjä, mutta heillä on myös erityinen salassapitovelvollisuus tilastotutkimusten nimettömyyden varmistamiseksi. Näiden sääntöjen mukaan he eivät saa julkaista tietoja, jotka eivät ole anonyymeja. Heidän on siksi julkaistava yhdistettyjä tilastotietoja, joita ei ole mahdollista liittää tilastojen perustana olevaan tunnistettuun henkilöön. Sääntö koskee erityisesti väestötilastotietojen julkaisemista. Jokaisessa tapauksessa on määriteltävä kynnys, joka alitettaessa kyseisten henkilöiden tunnistamisen katsotaan olevan mahdollista. Jos jokin tieto näyttää johtavan henkilön tunnistamiseen tietyn henkilöryhmän sisällä riippumatta siitä, kuinka suuri ryhmä on (esimerkiksi 6 000 asukkaan kaupungissa toimii vain yksi lääkäri), "erottava" tieto on jätettävä kokonaan pois tai on lisättävä muita tietoja, jotka "laimentavat" tätä henkilöä koskevia tuloksia niin, että tilastosalaisuus säilyy.

Esimerkki nro 19: Videovalvontakuvien julkaiseminen

Eräs kauppias asentaa liikkeeseensä kameravalvontajärjestelmän. Hän julkaisee liikkeessään kuvia varkaista, jotka on saatu kiinni kameravalvontajärjestelmän avulla. Poliisin puututtua asiaan hän peittää varkaiden kasvot tummentamalla ne. Tämänkin jälkeen on mahdollista, että ystävät, sukulaiset tai naapurit tunnistavat kuvissa esiintyvät henkilöt, sillä esimerkiksi heidän vartalonsa, kampauksensa ja vaatteensa ovat edelleen tunnistettavissa.

4. NELJÄS OSATEKIJÄ: "LUONNOLLINEN HENKILÖ"

Direktiivin säännösten mukainen suoja koskee luonnollisia henkilöitä eli ihmisiä. Oikeus henkilötietojen suojaan on näin ollen yleismaailmallinen eikä rajoitu tietyn maan kansalaisiin tai asukkaisiin. Direktiivin johdanto-osan 2 kappaleessa asia mainitaan nimenomaisesti: *"tietojenkäsittelyjärjestelmät on tehty palvelemaan ihmistä; järjestelmiä käytettäessä on kunnioitettava yksilöiden perusoikeuksia ja -vapauksia heidän kansalaisuudestaan tai asuinpaikastaan riippumatta"*.

Luonnollisen henkilön käsitteeseen viitataan ihmisoikeuksien yleismaailmallisen julistuksen 6 artiklassa, jonka mukaan *"jokaisella ihmisellä on kaikkialla oikeus siihen, että hänet henkilönä tunnustetaan lain edessä"*. Ihmisen persoonallisuuden käsite määritellään tarkemmin jäsenvaltioiden lainsäädännössä, yleensä yksityisoikeudessa, jossa se ymmärretään kyvyksi toimia oikeussuhteen kohteena ja alkavaksi syntymän

hetkellä ja päättyväksi kyseisen henkilön kuollessa. Henkilötiedot ovat siten tietoja, jotka periaatteessa koskevat tunnistettuja tai tunnistettavissa olevia eläviä henkilöitä. Tästä seuraa joukko kysymyksiä, joita on syytä tässä tarkastella.

Kuolleita koskevat tiedot

Kuolleita koskevia tietoja ei näin ollen periaatteessa pidetä henkilötietoina, joihin sovelletaan direktiivin säännöksiä, sillä kuolleet eivät enää ole yksityisoikeudellisia luonnollisia henkilöitä. Vainajien tiedot voivat kuitenkin joissakin tapauksissa nauttia epäsuorasti jonkin verran suojaa.

Ensiksi on mahdollista, että rekisterinpitäjä ei kykene varmistamaan, onko henkilö, jota tiedot koskevat, yhä elossa vai kuollut. Vaikka varmistaminen olisikin mahdollista, kuolleita koskevia tietoja saatetaan käsitellä erotuksetta samassa järjestelmässä kuin elävien tietoja. Koska rekisterinpitäjää sitovat direktiivin mukaiset tietosuojavelvoitteet eläviä koskevien tietojen osalta, on käytännössä todennäköisesti helpompaa käsitellä myös kuolleita koskevia tietoja tietosuojasääntöjen mukaisella tavalla kuin erotella tiedot toisistaan.

Toiseksi, kuolleita koskevat tiedot saattavat koskea myös eläviä. Esimerkiksi tieto siitä, että Gaia-vainaja kärsi hemofiiliasta, osoittaa, että myös hänen pojallaan Titiuksella on sama tauti, sillä se liittyy X-kromosomissa olevaan geeniin. Näin ollen, jos kuolleita koskevien tietojen voidaan katsoa koskevan samanaikaisesti myös eläviä ja olevan direktiivin alaisia, vainajaa koskevat henkilötiedot voivat epäsuorasti nauttia tietosuojasääntöjen suojaa.

Kolmanneksi, vainajia koskevia tietoja voivat erityistilanteissa suojata sellaiset – muut kuin tietosuojalainsäädännön – säännökset, joissa määritellään eräiden asiantuntijoiden käyttämän "*personalitas praeterita*" -käsitteen rajat. Hoitohenkilökunnan salassapitovelvollisuus ei pääty potilaan kuolemaan. Kansallinen lainsäädäntö, joka koskee henkilön oikeutta omaan kuvaansa ja kunniaansa, saattaa suojata myös kuolleiden muistoa.

Neljänneksi – kuten yhteisöjen tuomioistuin on todennut – mikään ei estä jäsenvaltiota laajentamasta direktiivin 95/46/EY täytäntöön panemiseksi antamansa lainsäädännön soveltamisalaa myös direktiivin ulkopuolisiin aloihin, ellei jokin muu yhteisön oikeussääntö sulje pois tätä mahdollisuutta¹⁶. On mahdollista, että jonkin jäsenvaltion lainsäätäjät päättää laajentaa kansallisen tietosuojalain säännöksiä kattamaan kuolleita koskevien tietojen käsittelyn joiltakin osin silloin, kun se saattaa olla perusteltua oikeutetun edun vuoksi¹⁷.

Syntymättömät lapset

Se, missä määrin tietosuojasäännöt koskevat syntymättömiä lapsia, riippuu kunkin jäsenvaltion oikeusjärjestelmän suhtautumisesta syntymättömien lasten suojaan. Eräät jäsenvaltiot tunnustavat – lähinnä perimisoikeuksien huomioon ottamiseksi – periaatteen, jonka mukaan siitetyt mutta yhä vielä syntymättömät lapset rinnastetaan syntyneisiin lapsiin etujen osalta (eli he voivat saada perinnön tai vastaanottaa

¹⁶ Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen asia C-101/2001, tuomio 6.11.2003 (Lindqvist), 98 kohta.

¹⁷ Euroopan unionin neuvoston pöytäkirja, 8.2.1995, asiakirja 4730/95: "2 artiklan a kohta: "*Neuvosto ja komissio vahvistavat, että jäsenvaltiot säätävät, sovelletaanko tätä direktiiviä ja missä määrin kuolleisiin henkilöihin*".

lahjoituksen) edellyttäen, että he tosiasiaa syntyvät. Toisissa jäsenvaltioissa erityiset oikeudelliset säännökset antavat tietyn suojan samalla edellytyksellä. Sen ratkaisemiseksi, suojaavatko kansalliset tietosuojasäännöt myös syntymättömiä lapsia koskevia tietoja, on otettava huomioon kyseisen jäsenvaltion oikeusjärjestelmän yleinen suhtautuminen sekä ajatus, että tietosuojasääntöjen tarkoituksena on suojata yksilöä.

Toisen kysymyksen muodostaa se seikka, että oikeusjärjestelmän yleinen ratkaisu perustuu yleensä siihen, että syntymättömien lasten tilanne rajoittuu ajallisesti raskausaikaan. Siinä ei oteta huomioon, että tilanne saattaa itse asiassa kestää huomattavasti kauemmin esimerkiksi syväjäädytettyjen alkuiden kohdalla. Lisäksi erityisiä oikeudellisia ratkaisuja voi sisältyä lisääntymistekniikoita koskeviin erityissäännöksiin, joissa käsitellään alkioita koskevia lääketieteellisiä tai geneettisiä tietoja.

Oikeushenkilöt

Koska henkilötietojen määritelmässä viitataan yksilöihin eli luonnollisiin henkilöihin, oikeushenkilöitä koskevat tiedot eivät periaatteessa kuulu direktiivin soveltamisalaan eivätkä ne nauti sen tarjoamaa suojaa¹⁸. Joitakin tietosuojasääntöjä saatetaan silti epäsuorasti soveltaa yrityksiä tai oikeushenkilöitä koskeviin tietoihin tiettyjen olosuhteiden vallitessa.

Sähköisen viestinnän tietosuojadirektiivin 2002/58/EY tiettyjä säännöksiä sovelletaan myös oikeushenkilöihin. Sen 1 artiklassa säädetään seuraavasti: "2. *Tämän direktiivin säännöksillä täsmennetään ja täydennetään direktiiviä 95/46/EY edellä 1 kohdassa mainittuja tarkoituksia varten. Niissä säädetään lisäksi tilaajien, jotka ovat oikeushenkilöitä, oikeutettujen etujen suojelemisesta.*" Tätä varten 12 ja 13 artiklassa ulotetaan jotkin tilaajaluetteloita ja ei-toivottua viestintää koskevat säännökset koskemaan myös oikeushenkilöitä.

Oikeushenkilöitä koskevia tietoja voidaan myös sinänsä pitää luonnollisia henkilöitä "koskevinä" tässä asiakirjassa esitetyin perusteluin. Näin voi olla silloin, kun oikeushenkilön nimi on johdettu luonnollisen henkilön nimestä. Yrityksen sähköposti, jota yleensä käyttää tietty työntekijä, voisi olla toinen esimerkki, tai pientä yritystä (joka on oikeudellisessa mielessä pikemminkin "objekti" kuin oikeushenkilö) koskevat tiedot, jotka saattavat kuvata sen omistajan toimia. Kaikissa tapauksissa, joissa oikeushenkilöä tai yritystä koskevien tietojen voidaan "sisällön", "tarkoituksen" tai "tuloksen" perusteella katsoa "koskevan" luonnollista henkilöä, niitä on pidettävä henkilötietoina, ja tietosuojasääntöjä on sovellettava.

Euroopan yhteisöjen tuomioistuin on todennut, ettei mikään estä jäsenvaltiota laajentamasta direktiivin 95/46/EY täytäntöön panemiseksi antamansa lainsäädännön soveltamisalaa myös direktiivin ulkopuolisiin aloihin, ellei jokin muu yhteisön oikeussääntö sulje pois tätä mahdollisuutta¹⁹. Jäsenvaltioista esimerkiksi Italia, Itävalta ja Luxemburg ovat tämän mukaisesti ulottaneet jotkin direktiivin nojalla annetut kansallisen lain (esimerkiksi turvatoimia koskevat) säännökset kattamaan oikeushenkilöitä koskevien tietojen käsittelyn.

¹⁸ Direktiivin johdanto-osan 24 kappale: "*tämän direktiivin soveltamisalaan ei kuulu oikeushenkilöiden suojelua tietojenkäsittelyssä koskeva lainsäädäntö*".

¹⁹ Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen asia C-101/2001, tuomio 6.11.2003 (Lindqvist), 98 kohta.

Kuten kuolleita koskevien tietojenkin kohdalla, myös rekisterinpitäjän käytännön järjestelyt saattavat johtaa siihen, että oikeushenkilöihin tosiasiallisesti sovelletaan tietosuojasääntöjä. Kun rekisterinpitäjä kokoaa tietoja erotuksesta luonnollisista henkilöistä ja oikeushenkilöistä ja sisällyttää ne samoihin tietokokoihin, tietojenkäsittely- ja tarkastusjärjestelmien rakenne saattaa olla tietosuojasääntöjen mukainen. Rekisterinpitäjän saattaa itse asiassa olla helpompi soveltaa tietosuojasääntöjä kaikenlaiseen tiedostoissaan olevaan tietoon kuin yrittää erotella, mitkä tiedot koskevat luonnollisia henkilöitä ja mitkä oikeushenkilöitä.

IV MITÄ TAPAHTUU, JOS TIEDOT EIVÄT OLE MÄÄRITELMÄN MUKAISIA?

Kuten tästä asiakirjasta on käynyt ilmi, on olemassa monia tilanteita, joissa tietojen voidaan katsoa olevan muita kuin henkilötietoja. Näin on esimerkiksi silloin, kun tietojen ei voida katsoa koskevan tiettyä henkilöä tai kun henkilön ei voida katsoa olevan tunnistettu tai tunnistettavissa. Kun käsiteltävät tiedot eivät ole henkilötietojen määritelmän mukaisia, direktiiviä ei sen 3 artiklan mukaisesti sovelleta. Tämä ei kuitenkaan tarkoita, ettei henkilöllä tällaisessa tilanteessa ole mitään suojaa. On otettava huomioon seuraavat seikat.

Vaikka direktiiviä ei sovellettaisi, kansallista tietosuojalakea saatetaan silti soveltaa. Direktiivin 34 artiklan mukaisesti se on osoitettu jäsenvaltioille. Se ei velvoita jäsenvaltioita soveltamisalansa ulkopuolella eli jäsenvaltiot ovat periaatteessa vapaat panemaan täytäntöön lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset, joita sen noudattaminen edellyttää. Euroopan yhteisöjen tuomioistuin on kuitenkin todennut, ettei mikään estä jäsenvaltiota laajentamasta direktiivin 95/46/EY täytäntöön panemiseksi antamansa lainsäädännön soveltamisalaa myös direktiivin ulkopuolisiin aloihin, ellei jokin muu yhteisön oikeussääntö sulje pois tätä mahdollisuutta. On siten täysin mahdollista, että joissakin tilanteissa, silloin kun kyse ei ole direktiivissä tarkoitettusta henkilötietojen käsittelystä, kansallisen lain mukaisia suojatoimenpiteitä kuitenkin sovelletaan. Näin voi olla esimerkiksi koodattujen tietojen kohdalla riippumatta siitä, onko kyse henkilötiedoista vai ei.

Vaikka tietosuojasääntöjä ei sovellettaisi, jotkin toimet voivat silti olla Euroopan ihmisoikeussopimuksen 8 artiklan vastaisia Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen kauaskantoisen oikeuskäytännön valossa. Kyseinen artikla koskee oikeutta yksityis- ja perhe-elämän suojaan. Myös muut säädökset, kuten vahingonkorvauslaki, rikoslaki tai syrjinnän vastainen lainsäädäntö, voivat suojata henkilöitä silloin, kun tietosuojasääntöjä ei sovelleta ja kyseessä saattavat olla erilaiset oikeudet edut.

V PÄÄTELMÄT

Tietosuojatyöryhmä on tässä lausunnossaan pyrkinyt antamaan ohjeita siitä, miten direktiiviin 95/46/EY ja siihen liittyvään yhteisön lainsäädäntöön sisältyvää henkilötietojen käsitettä on tulkittava ja miten sitä on sovellettava erilaisissa tilanteissa.

Yleisesti on todettu, että EU:n lainsäätäjät on halunnut ottaa käyttöön laajan henkilötietojen käsitteen, joka ei kuitenkaan ole rajaton. Onkin aina syytä pitää mielessä, että direktiivin säännösten tarkoituksena on suojata yksilöiden perusoikeuksia ja -vapauksia, erityisesti oikeutta yksityisyyteen henkilötietojen käsittelyn yhteydessä. Näin

ollen säännökset suunniteltiin sovellettaviksi tilanteissa, joissa yksilöiden oikeudet voivat olla vaarassa ja siten suojelun tarpeessa. Tietosuoja sääntöjen soveltamisalaa ei pidä venyttää liikaa, mutta henkilötietojen käsitteen aiheutonta rajoittamista on myös vältettävä. Direktiivissä määritellään sen soveltamisala, jonka ulkopuolelle tietyt toiminnot jäävät, ja sallitaan joustavuus säännösten soveltamisessa niihin toimintoihin, jotka kuuluvat sen soveltamisalaan. Tietosuojaviranomaisilla on tärkeä tehtävä, sillä niiden on löydettävä asianmukainen tasapaino sääntöjä sovellettaessa (katso II luku).

Tietosuojatyöryhmän tarkastelu on perustunut neljään osatekijään, joista "henkilötietojen" määritelmän voidaan katsoa koostuvan. Ne ovat "kaikenlaiset tiedot", "koskeva", "tunnistettu tai tunnistettavissa oleva" ja "luonnollinen henkilö". Osatekijät kytkeytyvät toisiinsa läheisesti ja rakentuvat toistensa varaan, mutta yhdessä ne ratkaisevat, onko tiettyä tietoa pidettävä "henkilötietona". Tarkastelua tukevat EU:n jäsenvaltioiden tietosuojaviranomaisten toiminnasta poimitut esimerkit.

- Ensimmäinen osatekijä, "kaikenlaiset tiedot", edellyttää käsitteen laajaa tulkintaa. Tiedon luonteella tai sisällöllä ei ole merkitystä, ei myöskään teknisellä esitystavalla. Tämä merkitsee, että henkilöä missä ominaisuudessa hyvänsä koskevaa, objektiivista tai subjektiivista tietoa voidaan pitää "henkilötietona" myös riippumatta siitä, mihin tekniseen välineeseen se sisältyy. Lausunnossa käsitellään myös biometrisiä tietoja ja oikeudellisia eroa niiden ja niiden ihmisistä otettujen näytteiden välillä, joista ne on erotettu (katso III luvun 1 kohta).
- Toinen osatekijä, "koskeva", on toistaiseksi usein jäänyt vaille huomiota, mutta se on ratkaiseva päätettäessä, mikä on käsitteen sisällöllinen kattavuus erityisesti suhteessa tavarihin ja uuteen tekniikkaan. Lausunnossa esitetään kolme vaihtoehtoista tekijää – sisältö, tarkoitus ja tulos – jotka ratkaisevat, "koskevatko" tiedot tiettyä henkilöä. Tämä kattaa myös tiedot, joilla voi olla ilmeinen vaikutus tapaan, jolla henkilöä kohdellaan tai arvioidaan (katso III luvun 2 kohta).
- Kolmas osatekijä, "tunnistettu tai tunnistettavissa oleva", keskittyy olosuhteisiin, joiden vallitessa henkilöä on pidettävä "tunnistettavissa olevana", ja erityisesti "kohtuullisesti toteutettavissa oleviin keinoihin", joita joko rekisterinpitäjä tai joku muu voi kyseisen henkilön tunnistamiseksi käyttää. Kunkin tilanteen asiayhteydet ja olosuhteet ovat tässä tarkastelussa tärkeitä. Lausunnossa käsitellään myös "suojaamista peitenimellä" sekä "koodattujen tietojen" käyttöä tilastollisissa tai lääketieteellisissä tutkimuksissa (katso III luvun 3 kohta).
- Neljäs osatekijä, "luonnollinen henkilö", koskee sitä vaatimusta, että "henkilötietojen" on koskettava "eläviä henkilöitä". Lausunnossa käsitellään myös sitä, miten asia liittyy kuolleisiin ja syntymättömiin ihmisiin sekä oikeushenkilöihin (katso III luvun 4 kohta).

Lopuksi lausunnossa käsitellään sitä, mitä tapahtuu, jos tiedot eivät ole "henkilötietojen" määritelmän mukaisia. Tällaisten tapausten käsittelemiseksi on erilaisia mahdollisuuksia, mukaan lukien direktiivin ulkopuolinen kansallinen lainsäädäntö, edellyttäen, että muuta yhteisön lainsäädäntöä noudatetaan (katso IV luku).

Tietosuojatyöryhmä kehottaa kaikkia, joita asia koskee, perehtymään tässä lausunnossa annettuihin ohjeisiin ja ottamaan ne huomioon tulkitessaan ja soveltaessaan direktiivin 95/46/EY mukaisia kansallisia säännöksiä.

Tietosuojatyöryhmän jäsenet, joista suurin osa edustaa jäsenvaltioiden tietosuojaviranomaisia, ovat sitoutuneet kehittämään edelleen tässä lausunnossa annettuja ohjeita omalla lainkäyttöalueellaan sekä varmistamaan direktiivin 95/46/EY nojalla annetun kansallisen lainsäädäntönsä asianmukaisen noudattamisen.

Tietosuojatyöryhmä aikoo soveltaa ja kehittää tässä lausunnossa annettuja ohjeita tarvittavilta osin ja ottaa ne huolellisesti huomioon myöhemmässä työssään, erityisesti käsitellessään esimerkiksi identiteetin hallintaa sähköisessä hallinnossa ja sähköisessä terveydenhuollossa sekä RFID-yhteyksissä. Viimeksi mainittua aihetta tietosuojatyöryhmä aikoo tarkastella uudelleen perehtymällä tapaan, jolla tietosuojasäännöt voivat vaikuttaa radiotaajuustunnisteiden (RFID) käyttöön, ja siihen, onko tarpeen ryhtyä lisätoimenpiteisiin tietosuojaoikeuksien moitteettoman noudattamisen ja niihin liittyvien etujen kunnioittamisen varmistamiseksi.

Tietosuojatyöryhmä ottaa mielellään vastaan palautetta asiasta kiinnostuneilta tahoilta ja valvontaviranomaisilta niiden käytännön kokemuksista tässä lausunnossa annetuista ohjeista. Se on myös kiinnostunut uusista esimerkeistä, joita lausunnossa ei ole mainittu. Se aikoo käsitellä aihetta aikanaan uudelleen, jotta henkilötietojen avainkäsitteestä syntyisi vielä yhtenäisempi käsitys. Näin voitaisiin varmistaa, että direktiiviä 95/46/EY ja siihen liittyvää yhteisön lainsäädäntöä sovelletaan yhdenmukaisesti ja että ne pannaan täytäntöön entistä paremmin.

Tietosuojatyöryhmän puolesta

Puheenjohtaja
Peter SCHAAR